

УДК 811.161.2'373.2

З. О. Купчинська

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови

Львівського національного університету ім. І. Франка

e-mail: kupchynska@gmail.com

ДЕАНТРОПОНІМНА АРХАЇЧНА ОЙКОНІМІЯ УКРАЇНИ: ВІДКОМПОЗИТИ

*Статтю присвячено дослідженню відкомпозитної ойконімії України, яка представлена в основному кількома загальнослов'янськими типами (посесивні назви (на *-jь-, *-inъ, *ovъ/-evъ), патронімічні назви (на *-itji), відродинні назви (на *-i). Виокремлення давніх антропонімів із архаїчної ойконімії — методично складне завдання. Антропонімний матеріал, що прихований в ойконімії, свідчать про давність таких онімних утворень, спільне слов'янське походження більшості з них, про загальнослов'янські тенденції у назвотворенні, про спільні ареали не тільки ойконімії, але й антропонімії.*

Ключові слова: деантропонімна ойконімія, загальнослов'янські типи ойконімів, відкомпозиції, антропонімія.

В архаїчній ойконімії України приховано значний пласт антропонімного фактажу, який у «чистому» вигляді не зберігся, однак є цінним для ономастів. Антропонімія, яку можна виокремити з архаїчної ойконімії, залишається недослідженою. Потреба в таких студіях однозначна, бо ці оніми свідчать про їх давність, споріднене слов'янське походження, про загальнослов'янські тенденції в назвотворенні, про спільні ареали ойконімії та антропонімії. У статті зосередимо увагу на відкомпозитних архаїчних типах ойконімів України.

Деантропонімна ойконімія України представлена в основному у посесивах (на *-jь-, *-inъ, *ovъ/-evъ), патронімічних (на *-itji) та відродинних (на *-i) назвах. Ми фрагментарно спостерігаємо антропонімікон і в інших типах ойконімів, однак масово власні назви людей представлені в тих географічних назвах, які виникли за відповідних суспільно-історичних умов, коли для людини основним у назві поселення було увіковічнити власника, засновника, нащадків родоначальника, голову родини (роду) тощо.

Посесиви та патронімні назви належить до найдавніших слов'янських типів, які досягли найбільшої своєї продуктивності у ранній спільнослов'янський період. Це в першу чергу стосується ойконімів на *-itji та *-jъ-. Розвиток цих назв безпосередньо пов'язаний спільними для всіх слов'ян антропонімами. Їх поява обумовлена функціонуванням осередків і центрів родових общин [1: 49], які володіли великими земельними багатствами [2: 111–112], відповідно відомих (чи багатих, наприклад, вождів чи князів) називали іменами-композидами, що і лягли в основу назв найдавніших поселень. Саме родові общини дали поштовх спочатку до розвитку колективної, а потім і до приватної власності, що й слугувало активізації формування ойконімів цих типів. Сьогодні таких назв не так багато, порівняно, наприклад, з іншими ізосемантичними суфіксами (*-inъ, *ovъ/-evъ), однак фонетично спотворених часом фрагментів цих назв залишилося чимало, що і свідчить про їхню давність, тим паче, що таке явище спостерігається на території всієї Славії. Варто пам'ятати й про те, що після спаду активного творення імен-комполітів та їх скорочених і ускладнених афіксами форм, патронімні ойконіми, посесиви, зокрема назви на *-jъ, функціонували на базі відапелятивних та християнських імен. Географічні назви на *-inъ, *ovъ/-evъ, що масово появилися на слов'янській території після часткового спаду продуктивності назв на *-jъ, містять в основному давні комполітні елементи, ускладнені афіксами. Що стосується відродинних назв (на *-i), то продуктивними вони стали значно пізніше, тому відкомполіти як твірні основи появилися в них опосередковано, через посередництво уже сформованої власної назви людини. Стосовно інших типів архаїчних ойконімів (*-ьскъ, *-ьп, *-ану), то вони за своєю суттю не пов'язані із приватною власністю, — відповідно з іменем людини. Частково спостерігаємо комполіти у плуративах на *-ану, при чому в переважній більшості ці назви межують із відродинними. В ойконімах на *-ьскъ, *-ьп пізнього періоду маємо чимало засвідчень відкомполітних елементів, однак ніякого зв'язку із давніми складеними онімами вони не можуть мати, хіба що опосередковано.

Про архаїчність ойконімів свідчать їх твірні основи. Традиційно вважаються найдавнішими ті, які містять спільнослов'янські корені, що були у складі комполітних імен. Ці імена репрезентовані у всіх слов'янських мовах і на різних онімних рівнях, особливо це яскра-

во проявляється в антропонімії, бо саме власні назви стали твірними основами в архаїчній ойконімії України. Виокремлено такі корені відкомполітих імен:

***Ber** // **Br(a)** < псл. bьrati, bєrа < іє. * bher — носити, приносити (ЕСУМ I, 247–249). Композити: Beridrag, Berislav, Nebera, Sbramir, Sbraslav (Sv., 69–71). Ойконімія: *Берлин* (Berlin, Berlyn); Льв., Бродівський, Язлівчицька сільрада; 2011, ЕД УАТУ; 1931, ЛШ, 17; 1893, SORG, 41; 1819–1820, ЦДІАЛ, XX, оп. XVIII, 11; 1786, ЗРКЛУ, X-8; 1785–1788, ЦДІАЛ, XIX, оп. XVIII, 21; XVII–XVIII ст., Скочиляс, 362; 1649, Ж, V, 30; 1515, ŽDz, XVIII, I, 157; 1471, AGZ, XV, 128 (далі будемо вказувати лише географічну назву та її першу фіксацію в джерелах) < антр. Берла. *Берлинъ*; Луцьк — Олика; 1649 < антр. Берла. *Berylyw*; Галичина; 1583 < антр. Берило. *Браніє*; Рв.; 1580 < антр. Бран. *Бранкованове*; Од., 1897 < антр. Бранкован. *Браньковъ*; Єлисаветградський у.; 1917 < антр. Бранько. *Brańcze*; Львів — Галичина; 1374 < антр. Бранець. *Branicze*; Львів; 1374 < антр. Браниця//Бранець. *Брани*; Вл.; 1569 < антр. Бран. *Berkowice*; Рівне — Млинів — належало до с. Муравиці; 1784 < берковичі < антр. Берков(ич). *Бирине*; Чрг., XVI ст. *Биринъ*; Київ — Вінниця; 1471 < антр. Бира. *Биркина*; Єлисаветградський у.; 1917 < антр. Бирка. Пор., *Берковскій*; Овруцький у.; 1911.

***Byt** < псл. byti (ЕСУМ I, 187–188, 309). Композити: Radobyт, Chotěbyт (Sv., 72), Drohobyт (Mal., 74). Ойконімія: *Битакове Озеро*; Пл.; 2011 < антр. Битак. *Битків*; І-Фр.; 1390 < антр. Битко.

***Vlag** < псл. * bolgo — благо, добро, щастя (ЕСУМ I, 203). Композити: Vlagomir, Vlaëimir (Sv., 69). Ойконімія: *Благосєве*; Од., 1929. *Благосєве*; Од.; 1923. *Благосєве*; Од.; 1914 < антр. Благой. *Блажів*; Льв., 1491. *Блажове*; Рв.; 1600 < антр. Благ//Блаж. Пор., *Благодатне*//*Благодатний* (понад 40 одиниць). *Благословенна*; Дн.; 2011. *Благословенное*; Одеський у.; 1917. *Благовіщенская*; Золотоніський у.; 1904. *Благовіщенське*; Зп.; 1946. *Благовіщенський*; Хрс., 1946. *Блажівська Воля*; Підбуж — Самбірський округ; 1849, 1848, 1826.

***Blud** — блудити < псл. bładъ, bładiti — блудити (ЕСУМ I, 212). Композити: Problud (Sv., 69). Ойконімія: *Блудіє*; Вл., 1413. *Блудіє*; Рв., 1545. *Блудовъ*; Острозький у.; 1911 < антр. Блуд. *Блудіє*; Чрг.; 1700 < антр. Блудець?.

***Voh** < псл. bogъ — споріднене з д. інд. bhbgah — наділяючий, податель, пан, владика (ЕСУМ I, 219). Композити: Bogdal, Vohuchval,

Bohomil, Bohural, Bohuslav, Bohovlad, Svojbboh (Sv., 70; Mal., 66–67).
Ойконімія: *Богаковъ*; Брацлав; 1765 < антр. Богак. *Богаревъ*; Хорольський у.; 1904 < антр. Богар. *Богатыренковъ*; Гадяцький у.; 1904 < антр. Богатиренко. *Богаткевичевъ*; Роменський у.; 1904 < антр. Богаткевич. *Богачева*; Тираспольський у.; 1917. *Богачево*; Сквиря; 1917. *Богачевъ*; Бердичів; 1917 < антр. Богач. *Богданів*; Рв.; 1946. *Богданів*; Жт., 1628. *Богданов*, Переяслав; 1666. *Богданове*; Кр.; 2011. *Богданове*; Хрк.; 1923. *Богданове*; Чрг., 1799–1801. *Богданове Перше*; Од.; 1838. *Богдановъ*; Роменський у.; 1904. *Богдановъ*; Житомирський у.; 1911. *Богдановъ*; Житомирський у.; 1911 < антр. Богдан. *Богданцевыхъ*; Єлисаветградський у.; 1917. *Богданцовъ*; Зіньківський у.; 1904 < антр. Богданець. *Богдашів*; Рв., 1507 < антр. Богдаш. *Богнатове*; Од., 1825 < антр. Богнат. *Богодарове*; Хрк., 1923 < антр. Богодар. *Богодухів*; Хрк., 1670 < антр. Богодух. *Богомазів*; См.; 1946 < антр. Богомаз. *Богомилів*; Вл., 1911 < антр. Богомил. *Богомолова*; Одеський у.; 1917 < антр. Богомол. *Bohrynow*; Київ — Фастів; 1552 < антр. Богрин. *Богунове*; Од.; 1936. *Богунове*; Чрк.; 2011. *Богуновъ*; Хорольський у.; 1904 < антр. Богун. *Богушів*; См.; 1904. *Богушовъ*; Поділля — Брацлав; 1604 < антр. Богуш. *Богушкова Слободка*; Золотоніський у.; 1904. *Богушовъ*; Хорольський у.; II пол.XVIIст < антр. Богушко. *Божиків*; Тр.; 1476 < антр. Божик. *Божів*; Вл.; 1459 < антр. Бог. *Божкове*; Пл.; 2011. *Божково*; Млинів; 1765. *Божковъ*; Житомирський у.; 1911 < антр. Божко. *Богдани*; Кв.; 1775. *Богдани*; Чрг.; 1799–1801. *Богдани*; Чрк.; 1781. *Богданы*; Зіньківський у.; 1904 < антр. Богдан. *Богозаны*; Волинь — Володимир; 1765 < антр. Богозан. *Богуслав*; Дн.; 1946. *Богуславъ*; Кв.; 1195 < антр. Богуслав. *Bohusze*; Київ — Брацлав; 1567 < антр. Богус//Богуш. *Bohowityn*; Жидачів — Львів, 1651 < антр. Боговіт. *Bohorodyszyn*; Отиня; 1893. *Богородичин*; І-Фр.; 1649 < антр. Богородиця. *Богошинъ*; Березно — Луцьк; 1683 < антр. Богоха//Богоша. *Богутин*; Лв.; 1476. *Bohutyn*; біля Поморян; 1785–1788 < антр. Богута. *Пор.*, *Богородчани*; І-Фр.; 1441. *Богородчани Старі*; XVII–XVIII ст. *Боговичи*; Овруцький; 1838–1848. *Богородичная*; Константиноградський у.; 1904. *Богородичне*; Дц.; 1946. *Богородичне*; Хрк.; 1946. *Богородичной церк.*; Новоградволинський у.; 1911. *Богданівське*; Зп.; 1946. *Богданівське*; Мк.; 1946. *Богданівське*; Чрк.; 1946. *Богданівський*; Дн.; 1946. *Богданівський*; Дн.; 1946. *Богданівський*; Дн.; 1946. *Богдановскій*; Козелецький пов.; 1799–1801. *Боговицкое*; Стародуб — Шептаківська сотня; 1706. *Бого-*

дарівський; Вр.; 1946. *Богодуховський*; Сосницький пов.; 1799–1801. *Богодуховської*; Золотоніський пов.; 1787. *Богокутської*; Плухівський пов.; 1799–1801. *Боголюбський*; Вл.; 1946. *Богородицкая*; Сосницький пов.; 1799–1801. *Богородицкая*; Херсонський у.; 1917. *Богородицкое*; Стародуб — Лышицкая волость, на р. Вепринкѣ; *І пол. XVIII ст. Богородицкое*; Топальська сотня; *XVII–XVIII ст. Богородицька*; Новомиської сотні; 1779–1781. *Богородицьке*; Лг.; 1863. *Богородицьке*; Мк.; 1917. *Богородицьке*; Седнівської сотні; 1779–1781. *Богочанської*; Миргородський пов.; 1787. *Богоявленскъ*; Херсонська губ., Александрійський у.; 1794. *Богоявленскъ*; Херсонський у.; 1917. *Богоявленскіе*; Херсонський у.; 1917. *Богунское*; Тираспольський у.; 1917. *Богуславський*; Вр.; 1946. *Богушевскій*; Прилуцький пов.; 1799–1801. *Богушівська Мар'янівка*; Вл.; 2011.

**Boľ* < псл. boľ, boleti — хворий, хворіти (ЕСУМ I, 199). Трубачов О. М. пов'язує цей корінь із стсл. болич, більший < іє. *bel — сильний (ЭССЯ II, 188).

Композити: Bolelut, Volemir, Volemyst (Mal., 68); Volebor, Volemest, Volegrad (Sv., 70). Ойконімія: *Болячів*; Жт., 1400. *Volaczow*; Київ — Умань; *XVI–XVII ст.* < антр. Боляк//Боляч. *Болехів*; І-Фр.; 1150 < антр. Болех. *Болковъ*; Київ — Тараша; 1501 < антр. Болко. *Болюховъ-хуторъ*; Липовець; 1917 < антр. Болюх. *Боляновичі*; Льв., 1392 < боляновичі < антр. Болян. Пор., *Болехівська Слобода*; Стрий; 1785–1788.

**Vor* < псл. *borti (*boriti) < іє. Vher-/ bhor — ударяти, колоти, різати, терти (ЕСУМ I, 234; ЭССЯ II, 202–209). Композити: Vlaëibor, Volebor, Domabor, Přebor, Želibor (Sv., 71). Ойконімія: *Борди́ковъ*; Житомир; 1471 < антр. Бордик. *Борди́новъ*; Житомир; 1497 < антр. Бордин. *Бордюговъ*; Новоградволинський у.; 1911 < антр. Бордюг. *Борейковъ*; Житомирський у.; 1545 < антр. Борейко. *Борисенків*; См.; 1904. *Борисенковъ*; Миргородський у.; 1904. *Борисенковъ*; Миргородський у.; 1904. *Борисенковъ Лугъ*; Роменський у.; 1904 < антр. Борисенко. *Борисів*; Кв.; *XVI — XVII ст. Борисів*; Київська округа; 1926. *Борисів*; См.; 1946. *Борисів*; Тираспольський п-т, Херсон. губ.; 1826. *Борисів*; Хм., 1542. *Борисове*; Чрг.; 2011. *Борисовы*; Хорольський у.; 1904. *Ворушув*; Львів — Бібрка; 1544. *Ворушув*; Галичина — Доброміль; 1893 < антр. Борис. *Боричевъ*; двір Борича в давн. Києві; 852. *Боричів*; Тр.; 1946 < антр. Борич. *Борків*; Вн.; *XV ст. Vorkow*; Луцьк — Дорогобуж; 1583. *Борково*; Ровенський у.; 1911 < антр. Борко. *Бороків*; Вн.;

1946. *Бороково*; Чорнобиль; 1765 < антр. Борок. *Борсків*; Вн.; XVI — XVII ст. < антр. Борско. *Борусів*; Лв.; XVII—XVIII ст. < антр. Борус. *Боруховъ*; Острог — Луцьк — Берестечко; 1577 < антр. Борух. *Боршовъ*; Волинь — Ковель; 1570 < антр. Борох//Борош. *Боратин*; Вл., 1563. *Боратин*; Вл., 1552. *Боратин*; Лв.; 1443. *Боратин*; Рв.; 1545. *Боратин Великий*; Вл.; 1911 < антр. Бората. *Борбин*; Рв.; 1545 < антр. Борба. *Борин*; Седнів — Чернігів; 1769, 1765 < антр. Бора. *Борятине*; Лв.; 1442 < антр. Бортята. *Борутине*; Жт.; 1946 < антр. Борута. *Борятин*; Жт.; 1778. *Борятин*; Лв.; 1625. *Борятинъ Мал.*; Луцький у.; 1911 < антр. Борята. *Борислав*; Лв.; 1387. *Бориславль*; Кв.?.; 1151 < антр. Борислав. *Borisch*; Галичина; 1439 < антр. Бориха. *Боратичі*; Лв.; 1437 < боратичі < антр. Бората. *Borewicz(i)*; Коростень — с. Вичів?; 1609 < боровичі < антр. Бор(евич). *Бориничі*; Лв.; 1446 < бориничі < антр. Бор(инич). *Борисковичі*; Вл.; 1534 < борисковичі < антр. Бориск(ович). *Boryslawycze*; Др.; 1459 < бориславичі < антр. Борислав(ич). *Боровичи Б[ольшие]*; Ізяслав; 1591. *Боровичи Малые*; Ізяслав; 1619. *Боровичі*; Вл.; 1557. *Боровичі*; См.; 1654. *Боровичі*; Черкаси; 1644. *Боровичі Нові*; Чрг.; 1673. *Боровичі Старі*; Чрг.; 1523 < боровичі < антр. Бор(ович). *Борушковичи*; Любар — р. Деревичка; 1601 < борушковичі < антр. Борушк(ович). *Борчичі*; Самбір; 1616 < борчичі < антр. Борко. Пор., *Борисівський*; Кр.; 1787. *Борисовский-Клиновець*; Острозький у.; 1911. *Борисогльбской*; Кременчуцький пов.; 1799–1801. *Борисогльбск*; Зміївський пов. Слобідсько-Укр. губ.; 1826. *Борівське*; Лг.; 1618. *Борівське*; Пл.; 2011; *Борівське*; Хрк.; 1946. *Борківський*, Тр., 1946. *Борковскій Майданъ*; Літинський у.; 1903. *Борковской*; Козелецький пов.; 1787. *Боровицкой при Глибкомъ озеръ*; Кременчуцький пов.; 1799–1801. *Боровскаго*; Новоградволинський у.; 1911. *Боровський*; Вн.; 1917. *Борск*; Вінницький пов.; 1592.

**Vrat* < псл. bratrъ, bratъ < іє. *bher-, *bhra — нести, родити (ЕСУМ I, 246–247, ЭССЯ II, 238). Композити: Malobratr, Vratromil, Vratroslava (Sv., 71–72). Ойконімія: *Браталів Великий*; Жт.; 1581. *Браталів Малий*; Жт.; 1765 < антр. Братал(о). *Братишів*; І-Фр.; 1459 < антр. Братиш. *Браткошевъ*; Галичина; 1758 < антр. Браткош. *Братковичі*; Тисьмениця; 1447. *Братковичі*; Лв.; 1446. *Братковичі*; Стрий; 1425 < братковичі < антр. Братк(ович). *Брацлав*; Вн.; 1362 < антр. Братислав. Пор., *Братъшковскіе*; Полтавський у.; 1904. *Братське//Братський* (28 одиниць).

**Bud* < псл. *buditi* — каузатив від *bъděti* < іє. *bheudh* — не спати, пильнувати, охороняти, чекати, підстерігати (ЕСУМ I, 277–278, ЭССЯ III, 76–77). Композити: *Budihost*, *Budilov*, *Budimir*, *Vohobud*, *Radobud* (Sv, 72). Ойконімія: *Буданіє*; Тр.; 1564 < антр. Будан. *Будиліє*; І-Фр.; XV ст. *Будиліє*; Тр.; 1946. *Будиліє*; Тр.; 1466 < антр. Будило. *Будкіє*; Вн.; 1946. *Будкіє*; Пл.; 1946. *Будькіє*; Льв.; 1470 < антр. Будко. *Вибудіє*; Тр.; 1649 < антр. Вибуд. *Будичани*; Жт.; 1946 < будичани < антр. Будич(ан). *Будятичі*; Вл.; 1368 < будятичі < антр. Будят(ич). *Будераж*; Рв.; 1583. *Будераж*; Рв.; 1322. *Будеражъ*; Дубенський; 1911. *Будеражъ*; Дубенський; 1911 < антр. Будерад. *Будиголош*; Льв.; 1500 < антр. Будиголос. *Будиміля*; Рв.; 1577 < антр. Будимил. *Будомир*; Льв.; 1785–1788 < антр. Будимир. *Будымино*; Володимирволинський у; 1911 < антр. Будима. *Будичинъ*; Чуднів — Житомир; 1765 < антр. Будича. Пор., *Budyń*, Тарнів, 1785–1788; *Budzany*, Польща, 1893.

**Buj* < псл. *bujati*, *buјъ* < **bouj* < іє. **bhou* // **bhu* — буйно рости, бистрий, великий, сильний (ЕСУМ I, 314, ЭССЯ III, 84–85). Композити: *Bujinur*, *Bujislav*, *Bujan* (Sv, 72). Ойконімія: *Buiow*; Сокаль; 1406 < антр. Буй. *Буйбаровъ*; Херсонський у; 1917 < антр. Буйбар. *Буйневъ*; Овруцький у; 1911 < антр. Буйно. *Буяніє*; Льв., 1649. *Буяновъ*; Волинь — Володимир; 1452 < антр. Буян. *Буяни*; Вл.; 1455 < буяни < антр. Бу[й(а)н]. *Буймер*; См.; 1946. *Буймер*; См.; 1946. *Буймеръ*; Житомирський; 1911 < антр. Буймер. Пор., *Буйне*; Рв.; 1946. *Буйний*; Хрс.; 1946. *Буяково*; Смоленськ; 1499.

**Godъ* < псл. *godъ* < іє. **ghedh*- / *ghodh* — відповідний, стосовний, добрий (ЕСУМ I, 544–545). Композити: *Hodslav*, *Hodomysl*, *Godimir* (Sv, 75). Ойконімія: *Годиліє*; Чрв.; 1946 < антр. Годило. *Годіє*; Тр.; 1443 < антр. Годь. *Годуніє*; Вр.; 1946. *Годунова*; Херсонський у; 1917 < антр. Годун. *Годовичі*; Вл.; 1543. *Hodowicze*; Львів — Перемишль; 1396 < годовичі < антр. Год(ович). *Годомичі*; Вл.; 1527 < годомичі < антр. Годом(ич). *Годотемля*; Жт.; 1591. *Годотемль*; Овруцький; 1911 < антр. Годотем?Пор., *Годвишня*; Льв.; 1568. *Годыхскій*; Житомирський у; 1911. *Годыхскій-Льгъ*; Житомирський у; 1911.

**Gostъ* < псл. *gostъ* < іє. **ghostis* — чужинець (ЕСУМ I, 517). Композити: *Gościsław*, *Gościrad* (SSNO II/I, 178–181). Ойконімія: *Гостиліє*; Стн.; 1946 < антр. Гостило. *Гостіє*; І-Фр.; 1433. *Hoszczow*; Луцьк — Берестечко; 1577 < антр. Гость. *Гошани*; Льв; 1426 < гошани < антр. Гош(ан). *Гостяничі*; Чернігів — р. Десна; 1160 < гостяничі < антр.

Гостян(ич). *Hoscisławice*; Добромиль; 1437 < гостиславичі < антр. Гостислав(ич). *Gostomelъ*; Кв.; 1440 < антр. Гостомел. *Гоца*; Рв.; 1317. *Гоца*; Рв.; 1564. *Гоца*; Рв.; 1946 < антр. Гость. *Білогорща*; Лв.; 1356 < антр. Біл(о)+Гость. *Оргоць*; Чрг.; 1159 < антр. Ор+Гость. *Щодрогоць*; Волинь — Ратно; 1536 < антр. Ще(о)др(о)+Гость.

**Deržъ* < псл. dьrěati — тримати, володіти < іє. dheregh — тримати, міцний (ЕСУМ II, 39). Композити: Drěimir, Drěislav (Sv., 75). Ойконімія: *Держів*; Лв.; 1578 < антр. Держ(о).

**Dědъ* < псл. dědъ — батько матері або батька; стара людина (ЕСУМ II, 86). Композити: Djedoslav, Dedovit, Bezděd (Sv., 74). Ойконімія: *Діденкове*; Дн.; 2011 < антр. Діденко. *Дідилів*; Лв.; 1492 < антр. Дідило. *Дідів*; См.; XVII ст. *Дідів Яр*; Пл.; 1946. *Дьдова Долина*; Полтавський пов.; 1799–1801. *Дідова Гора*; Хм.; 1911. *Дідове*; Дн.; 2011. *Дьдовъ*; Стародубський пов.; 1799–1801 < антр. Дід. *Дьдуховъ*; Овруцький; 1911 < антр. Дідух. *Дидовъ*; Київ — Житомир; 1595 < антр. Дид//Дід. *Дідичі*; Вл.; 1577 < дідичі < антр. Дід(ич). *Дідковичі*; Жт.; 1571. *Дідковичі*; Чуднів; 1618 < дідковичі < антр. Дідк(ович). *Дідовичі*; Вл.; 1578. *Дідовичі*; Жт.; 1597 < дідовичі < антр. Дід(ович). *Dzieduszyce*; Долина; 1457. *Дідушичі Великі*; Лв.; XVII–XVIII ст. < дідушичі < антр. Дідуш(ич). *Дідошичі Малі*; Лв.; 1647 < дідошичі < антр. Дідош(ич). *Дідин*; Вл.; 1946. *Дідине*; Рв.; 1946. < антр. Діда. Пор., *Dzidowska*; Київщина; 1740. *Дідківський*; Жашківський р-н; 1927.

**Děľъ* < псл. děľiti — ділити < псл. *deľъ — частина (ЕСУМ II, 90). Композити: Samoděl, Nediel, Nedil (Sv., 94). Ойконімія: *Дзяловъ*; Вн., Жмеринка; 1671 < антр. Дзял//Діл. *Дилів*; Київська округа; 1926 < антр. Дил//Діл. *Делева*; І-Фр.; 1618 < антр. Дел//Діл. *Делісве*; І-Фр.; 1427 < антр. Делій. *Ділятин*; І-Фр.; 1400 < антр. Ділята.

**Dobъ* < псл. dobъ — відповідний, підходящий, корисний (ЕСУМ II, 98). Композити: Dobrodziej, Dobrigost, Dobroniega (SSNO I/III, 485–495); Dobřemil (Sv., 74). Ойконімія: *Dobrzechow*; Ruskie wojewodstwo; 1473 < антр. Добрех. *Добридінів*; Вр.; 1946 < антр. Добридень. *Добрилів*; Галичина — Болахів; 1649 < антр. Добрило. *Добринів*; І-Фр.; 1433 < антр. Добрин. *Добрів*; Рв.; 1946 < антр. Добр. *Доброгостів*; Лв.; 1521 < антр. Доброгост. *Доброжанове*; Од.; 1916 < антр. Доброжан. *Добротів*; І-Фр.; 1649. *Добротове*; См.; XVIII ст. < антр. Доброт. *Добростани*; Лв.; 1396 < добростани < антр. Доброст(ан). *Добрянн*; Лв.; 1441. *Добрянн*; Лв.; 1439. *Добрянн*; Лв.; 1375. *Добрянн*; Львів; 1714. *Dobrzany*;

Броди?; 1439 < добряни < антр. Добр(ян). *Доброжань*; Одеський у.; 1917 < доброжани < антр. Доброж(ан). *Доброщаны*; Хм.; 1559 < доброщани < антр. Доброщан. *Dobrzeczczice*; Дрогобич; 1448 < добрельчичі < антр. Добрельч(ич). *Dobrutricze*; Львів — с. Білка, Острів; 1384 < добрутричі < антр. Добрут(р)ч(ич). *Добрянчиці*; Льв.; 1441 < добрянчиці < антр. Добрян(ич). *Dobrowodcze*; Галич; 1452 < антр. Доброводець. *Доброгорща*; Хм.; 1553. *Dobrohost*; Галич; 1466 < антр. Доброгост. *Добромиль*; Др.; 1374 < антр. Добромил. *Добромишль*; Тр.; 1893 < антр. Добромисл. *Добротвір*; Льв.; 1465. *Добротвір Старий*; Льв.; 2011 < антр. Добротвір. *Dobrotur*; Белз; 1531 < антр. Добротур. *Dobrcze*; Галицька земля; 1454 < антр. Добрець. *Добрин*; Хм.; 1583. *Dobryn*; Львів — Дунаїв; 1386 < антр. Добра. *Добришинь*; Зіньківський пов.; 1799–1801 < антр. Добриха. *Добросин* Льв.; 1618 < антр. Доброса. *Доброчин*; Льв.; 1578 < антр. Доброк(ч)а. *Добрушине*; Крм.; 2011 < антр. Добруха. *Добрятин*; Рв.; 1449 < антр. Добрята. *Добрячин*; Льв.; 2011 < антр. Добряк(ч) а. Пор.; *Добродушний*; Мк.; 1917. *Dobrochna*; Галич; 1438. *Добровільний*; Зп.; 1946. *Добровільний*; Зп.; 1946. *Добровільний*; См.; 1946. *Добраничевской*; Переяславський пов.; 1787. *Добранской*; Єлисаветградський у.; 1917. *Добрянскаго*; Одеський у.; 1917. *Добрянская*; Турійськ — Володимир; 1765–1791. *Добрынская-Гута*; Житомирський у.; 1911. *Добринськ*; Вл.; 1570. *Добровільське*; Мк.; 1878. *Добровольскаго*; Ананьївський у.; 1917. *Добровольське*; Мк.; 1917. *Добровольський*; Рв.; 1911. *Добровольський*; Хрк.; 1946. *Добровольчеське*; Зп.; 1946. *Доброгірське*; Дн.; 1946. *Доброгорская*; Зіньківський пов.; 1799–1801. *Доброгорской*; Гадяцький пов.; 1799–1801. *Добромысловській*; Зіньківський у.; 1904. *Добронежской*; Новгород-Сіверський пов.; 1799–1801. *Добросельскаго*; Житомирський у.; 1911. *Добростанська Воля*; Городок — Львів; 1785–1788. *Добротовской*; Глухівський пов.; 1799–1801. *Добрянське*; Зк.; 1946. *Добрянське*; См.; 1946.

***Домъ** < псл. doma —дім (ЕСУМ II, 107–108). Композити: Domahost, Domamir, Domamysl (Sv, 74–75). Ойконімія: *Доманове*; Вл.; 1911 < антр. Доман. *Домотканів*; Чрг.; XVII ст. < антр. Домоткан. *Domahosticze*; Судова Вишня; 1437 < домагостичі < антр. Домагост(ич). *Domaniewice*; Теремовельський пов.; 1670 < доманевичі < антр. Доман(евич). *Domatyse*; Коростень — с. Білошичі; 1613 < доматичі < антр. Домат(ич). *Домаборь*; Галицька земля; 1433 < антр. Домабор. *Домажир*; Льв.; 1474 < антр. Домажир. *Домаморич*; Тр.; 1241 <

антр. Домамор(ич). *Домолоч*; Жт.; 1623 < антр. Домолот. *Доманинъ*; Ізяславський у.; 1911 < антр. Домана. Пор., *Доминській*; Овруцький у.; 1911. *Домниковской*; Кременчуцький пов.; 1799–1801.

***Доргъ** < псл. *dorgъ* — дорогий (ЕСУМ II, 112). Композити: *Drahomil*, *Drahorad* (Sv., 263). Ойконімія: *Дорогіє*; І-Фр.; 1454 < антр. Дорог. *Дорожіє Верхній*; Льв.; 1600. *Дорожіє Нижній*; Др.; 1855. *Dorožuw*; Львів — Дрогобич; 1323 < антр. Дорог(ж). *Драгасиміє*; І-Фр.; XVII ст. < антр. Драгасим. *Драгово*; Зк.; 2011 < антр. Драг. *Dorohinczany*; Київ; 1531 < дорогиничани < антр. Дорогинич(ан). *Драгомирчани*; І-Фр.; 1378 < драгомирчани < антр. Драгомирч(ан). *Дорогиничі*; Вл.; 1546. *Дорогиничі*; Вл.; 1545 < дорогиничі < антр. Дорог(инич). *Dorohotycz(e)*; Ковель; 1502 < дороготичі < антр. Дорогот(ич). *Дрогобич*; Др.; 1390 < антр. Дрогобит. *Дрогомишль*; Льв.; 1497 < антр. Драгомисл. *Дроговиже*; Льв.; 1356 < антр. Драговид. *Drogomirz*; Львів; 1651 < антр. Дрогомир. Пор., *Dorohosne*; Київське воєвод.; 1602. *Дорогъвськ(ый)*; (суч. н. Дорогиничі Локачівського р-ну Вл. обл.); 1250. *Дорогобужск.-Льсь*; Ровенський у.; 1911.

***Канѧ** < псл. *kanja* — звуконаслідувальне утворення, пов'язане з характером крику птаха (ЕСУМ II, 365; ЭССЯ IX, 142–143). Композити: *Kanibog*, *Kanimir* (Sv., 77). Ойконімія: *Каневъ* (Галицький); Тернопіль; 1758. *Каніє*; Чрк.; 1144 < антр. Кань. *Канієцеве*; Хрк.; 1750 < антр. Канівець. *Капсгусе*; Рів — Бар; 1498 < каньчичі < антр. Каньч(ич). Пор., *Канівські*; 1957. *Канѧвской*; Золотоніський пов.; 1799–1801. *Канівське*; Зп.; 1957.

***Краѧъ** < псл. **краѧъ* < псл. *krojiti* — кроїти, з первісним значенням — відрізок, межа, берег тощо (ЕСУМ III, 73). Композити: *Krajislav*, *Dreikraj* (Sv., 77). Ойконімія: *Країє*; Рв.; 1540 < антр. Край. *Крайниково*; Зк.; 2011 < антр. Крайник. Пор., *Крайшино*, на Віслі, 1455.

***Красъ** < псл. *krasa* < псл. *kresati* — створювати, творити (ЕСУМ III, 76; ЭССЯ XII, 95–97). Композити: *Krasomysl*, *Krasimir* (Sv., 95). Ойконімія: *Красиліє*; Хм.; 1444. *Красиловъ Льсь*; Бердичів; 1917 < антр. Красило. *Красіє*; Вл.; 1539. *Красіє*; Льв.; 1443. *Красіє* Другий; Вл.; 1946 < антр. Крас. *Красійє*; Тр.; 1464 < антр. Красій. *Красноліє*; Стн.; 1946 < антр. Красноіл. *Красножоновъ*; Роменський у.; 1904 < антр. Красножон. *Краснощокове*; Дн.; 2011 < антр. Краснощок. *Красюковъ*; Біла Церква; 1784 < антр. Красюк. *Красляни*; Чрг.; XVII ст. < красляни < антр. Крас(ян). *Красятичі*; Кв.; 1640 < красятичі < антр. Красят(ич).

Красильно; Дубенський у; 1911. *Красна* \\ *Красне* \\ *Красний* (ще 125 аналогічних назв). *Красичин*; Льв.; 1691 < антр. Красик(а)//Красич(а). *Красіне*; Дн.; 2011 < антр. Крас(я). *Красулин*; См., 1946. *Красулинъ*; Роменський у; 1904 < антр. Красула. *Крашаницин*; Хрк.; 1946 < антр. Крашаниця. Пор., *Красивський*; Хрк.; 1946. *Красилівське*; Жт.; 1890. *Красиловская*; Козелецький пов.; 1799–1801. *Красківське*; Чрг.; 1783. *Красковскій*; Чернігівський пов.; 1799–1801. *Красковскій*; Чернігів — Любеч; 1765. *Краслянскій*; Прилуцький пов.; 1799–1801. *Красногоровскій*; Сосницький пов.; 1799–1801. *Красногорскій*; Мглин; XVII–XVIII ст. *Красногорской*; Галяцький пов.; 1799–1801. *Красноільськ*; Чрв., 1696. *Красной Задесятовской*; Стародубський пов.; 1799–1801. *Краснокутськ*; Хрк.; 1820. *Краснолуцький*; Лг.; 1946. *Краснолобецьк*; Хрс., Калінінський; 1946. *Краснолобецьк*; Хрс.; 1946. *Краснопавлівське*; Хрк.; 1939. *Красно-Павлівський*; Хрк.; 1946. *Красно-Павлівський*; Хрк.; 1946. *Краснопереконськ*; Крм.; 1972. *Краснопільська*; Дн., 1946. *Краснопольскій*; Овруцький у; 1911. *Красноріченське*; Лг.; 1946. *Красносельское*; Луцьк; 1574. *Красносільське*; Хрс.; 1876. *Красносільське*; Крм.; 1972. *Красносільське*; Крм.; 1972. *Красносільське*; Чрг.; 2011. *Краснохижинской*; Городиський пов.; 1787. *Краснохижинской*; Золотоніський пов.; 1799–1801. *Красноярськ*//*Красноярське* (9 одиниць). *Краснянський*; Хрс.; 1917. *Красовскаго*; Єлисаветградський у; 1917. *Красовського*; Київська округа; 1926. *Крашевское*; Чернігів; 1723. Пор., *Crassne*, Польща, 1499.

***Кгууъ** < псл. *krivъ — кривий, вигнутий < іє. * (s)ker — вигнати, кривити, крутити (ЕСУМ III, 88; ЭССЯ XII, 171–174). Композити: Křivosъd, Křivognjat (Sv., 77). Ойконімія: *Кривенкове*; См.; 1946. *Кривенковъ*; Хорольський у; 1904 < антр. Кривенко. *Кривобокове*; Дн.; 2011. *Кривобоківъ*; Зіньківський у; 1904 < антр. Кривобок. *Кривогузів*; См.; 1904 < антр. Кривогуз. *Кривоносове*; Дн.; 2011 < антр. Кривонос. *Криворотькова Балка*; Зіньківський у; 1904 < антр. Криворотько. *Криворучків*; Пл.; 1904 < антр. Криворучко. *Кривцове*; Крм.; 2011. *Кривцовъ*; Хорольський у; 1904 < антр. Кривець. *Кривичі*; Льв.; 1453. *Кривичі*; Рв.; 1552. *Křiwicze*; Більшівці — р. Нараївка; 1421. *Křzuwicze*; Перемишль; 1509. *Кривичи*; Ковель; 1570. *Кривичі Великі*; Льв.; 1785–1788. *Кривичі Малі*; Льв.; 1785–1788 < кривичі < антр. Крив(ич). *Кривче*; Кам'янець, суч. Кривчик; XVII ст. *Кривче*; Тр.; 1480. *Кривче*; Тр.; 1946. *Křzuwicze*; Львівська земля; 1589. *Кривче*

Нижне; Тр.; 1480 < антр. Кривець. *Кривин Новий*; Хм.; 1602. *Кривин Старий*; Хм.; 1542 < антр. Крива. *Кривлин*; Вл.; 1630 < антр. Кривла. *Кривотин*; Жт.; 1687. *Кривотин Малий*; Жт.; 1709 < антр. Кривота. *Кривошеинь*; Хорольський у.; 1904 < антр. Кривошея. *Кривулинь*; Хорольський у.; 1904 < антр. Кривула. Пор., *Кривня*; І-Фр.; *XVII ст.* *Кривальская-Гута*; Новоградволинський у.; 1911. *Кривецьке*; Вн., Чечельницький; 1765–1791. *Кривицьке*; Чрг.; 1610. *Кривичскій*; Ровенський; 1911. *Кривобоковской*; Голтвянський пов.; 1787. *Кривобоковской*; Кременчуцький пов.; 1799–1801. *Кривовільська*; К-П.; 1946. *Криворізьке*; Дн.; 1946. *Криворудецкой*; Кременчуцький пов.; 1799–1801. *Криворудскій*; Хорольський пов.; 1799–1801. *Криворучковской*; Кременчуцький пов.; 1799–1801. *Кривоузовской*; Зіньківський пов.; 1799–1801. *Кривошисвський*; Стародубський; 1779–1781. *Кривошеиницкіе Хутора*; Вінницький у.; 1903. *Кривське*; Вл.; 1946. *Кривушинскій*; Топальська сотня; *XVII–XVIII ст.*

***Квасъ** < псл. kvasъ < псл. kysnati — киснути < іє. kuatso — сир (ЕСУМ II, 416, 438). Композити: Stratikvas, Nakvasa (Sv, 95). Ойконімія: *Квасилів*; Рв.; 1470. *Квасилів Другий*; Рв.; 1946. *Квасилів Перший*; Рв.; 1946. *Квасиловъ-чешский*; Ровенський у.; 1911 < антр. Квасило. *Квасів*; Вл.; 1513. *Квасів*; Житомирський пов.; 1618. *Квасів*; Лв.; 1946. *Квасово*; Зк.; 1891. *Квасовъ-Лугъ*; Київ; 1917 < антр. Квас. *Квашин*; Кр.; 1946. *Квашине*; Дц.; 2011 < антр. Кваша. *Квашкинъ*; Роменський у.; 1904 < антр. Квашка.

***Квітъ** < псл. kětъ / cvetъ < *kvoitъ < kvisti / cvisti — цвісти (ЕСУМ II, 418). Композити: Cvjetimir, Květoń (Sv, 95). Ойконімія: *Квіалу*; Львівська земля; 1562 < антр. Квіл. *Квімів*; Од.; 1946 < антр. Квіт. *Цвіткове*; Зп.; 1920 < антр. Цвіток. *Цвімів*; См.; 1946. *Цвітова*; І-Фр.; 2011. *Цвітова*; Тр.; 2011. *Цвітове*; Пл.; 2011 < антр. Цвіт. *Квітинъ*; Ровно — Волинь; 1778 < антр. Квіт. *Квіткинъ*; Миргородський у.; 1904 < антр. Квітка. Пор., *Цвітне*; Кр.; 1789. *Цвіточне*; Крм.; 1972. *Цвіточний*; Зп.; 1946. *Квятонъ*, Польща, 1934.

***Малъ** < псл. malъ < іє. * mol / melo — малий (ЕСУМ III, 371; Ф II, 564). Композити: Malomir, Malhost, Malomysl (Sv, 78). Ойконімія: *Малахове*; Мк.; 2011. *Малахове*; Хрк.; 1901. *Малаховъ I и II*; Тираспольський у.; 1917 < антр. Малах. *Малашковъ*; Овруцький у.; 1911 < антр. Малашко. *Малів*; Тр.; 1480. *Малеве*; Рв.; 1430 < антр. Мал. *Маленковъ*; Хорольський у.; 1904 < антр. Маленко. *Малехів*; Др.; *XVII–XVIII ст.*

Малехів; Льв.; 1392 < антр. Малех. *Малешово*; Овруч; XVI–XVIII ст. < антр. Малеш//Малех. *Маликовъ*; Миргородський у.; 1904 < антр. Малик. *Малишево*; Константиноградський у.; 1904. *Мальшевъ*; Миргородський у.; 1799–1801 < антр. Малиш. *Малиевъ*; Роменський у.; 1904. *Малисве*; Дн.; 2011. *Маливъ*; Роменський у.; 1904 < антр. Малій. *Малково*; Володимирволинський у.; 1911 < антр. Малко. *Малнів*; Льв.; 1491 < антр. Мално. *Мальків*; Вл.; 1946 < антр. Малько. *Malogoszcz*; Львів; 1433 < антр. Малогост. *Мальча*; Чрг.; 1946 < антр. Малець. *Malewicz*; Олевська волость; 1599 < малевичі < антр. Мал(евич). *Malechowicze*; Львівський пов.; 1444 < малеховичі < антр. Малех(ович). *Малечковичі*; Льв.; 1440 < малечковичі < антр. Малечк(ович). *Малиничі*; Хм.; 1469 < малиничі < антр. Мал(инич). *Malyschicze*; Львівський пов.; 1469 < малишичі < антр. Малиш(ич). *Malkowicze*; Коростень — Овруч; 1600 < малковичі < антр. Малк(ович). *Malomolnicze*; Хмельницький; 1565 < маломолничі < антр. Маломолн(ич). *Мальговичі*; Др.; 1469 < мальговичі < антр. Мальг(ович). *Мальчичі*; Львів; 1407. *Мальчичі Великі*; Львів; 1785–1788. *Мальчичі Малі*; Оброшин — Львів; 1785–1788 < мальчичі < антр. Мальч(ич). *Малашинъ*; Ровенський у.; 1911 < антр. Малаха. *Малижине*; Хрк.; 1946 < антр. Малига//Малижа. *Маликине*; Чрг.; 1946 < антр. Малика. *Малин*; Жт.; 1596. *Малин*; Рв.; 1415. *Малин*; Рв.; 1911 < антр. Мала. *Маличина Гребля*; Чрг.; 2011 < антр. Малика//Малича. *Малотинъ*; Переяславська земля; 1139 < антр. Малота. *Малушине*; См.; 2011 < антр. Малуха//Малуша. *Малявино*; Херсонський у.; 1917 < антр. Малява. *Малятин*; Рв.; 1570 < антр. Малята. Пор., *Малаховской*; Тираспольський у.; 1917. *Малашевское*; Одеський у.; 1917. *Малъевской*; Золотоніський пов.; 1799–1801. *Малеревской*; Хорольський пов.; 1799–1801. *Малетинской*; Київський пов.; 1787. *Малецкаго*; Ізяславський у.; 1911. *Малиевской*; Золотоніський пов.; 1787. *Малинскіе*; Полтавський у.; 1904. *Малинск*; Рв.; 1946. *Малинська Слобідка*; Чрц.; 1946. *Малинський*; Пл.; 1946. *Малиевскаго*; Ізяславський у.; 1911. *Маліївське*; Дн.; 2011. *Malinowska*; Мостиська; 1680. *Малнівська Воля*; Льв.; 1671. *Малотинской*; Пирятинський пов.; 1787. *Мальцівське*; Хрк.; 1946. *Мальчевське*; Кр.; 1946.

***Mana** < псл. maniti — манити (ЕСУМ III, 382–383). Композити: Manislav, Nemaña (Sv, 78). Ойконімія: *Манаїв*; Тр.; 1483 < антр. Манай. *Manaszczow*; Київське воєводство; 1600 < антр. Манащ? *Маневе*; Тр.; 1911. *Маневъ*; Роменський у.; 1904 < антр. Ман. *Манилів*; Київ-

ська округа; **1926** < антр. Манило. *Maniуw Nowy*; Волинь — Кременець; **1463**. *Maniуw Stary*; Волинь — Кременець; **1463** < антр. Мань. *Мануховъ*; Зінківський у.; **1904** < антр. Манух. *Манцевы*; Кобеляцький у.; **1904** < антр. Манцьо. *Маняновъ*; Вінниця; **1765** < антр. Манян. *Маньків*; Вл.; **1649**. *Маньковъ*; Умань; **1768** < антр. Манько. *Маневичі*; Вл.; **1946**. *Маневичі*; Вл.; **1543** < маневичі < антр. Ман(евич). *Манковичі*; Кам'янець; **1563** < манковичі < антр. Манк(ович). *Манчичі*; См.; **1946**. *Мансзусе*; Острожець; **1787** < манчичі < антр. Манч(ич). *Маначин*; Хм.; **1569** < антр. Манака//Манача. *Мантин*; Рв.; **1577** < антр. Манта. *Манятин*; Хм.; **1778** < антр. Манята.

***Метъ** // Мець < псл. *metati* < іє. **met* — міряти, кидати (ЕСУМ ІІ, 448–449); Ф ІІ, 614). Композити: *Mieciślaw* (Sv., 95). Ойконімія: *Метків*; Рв.; **1911** < антр. Метко. *Мечищів*; Тр.; **1535** < антр. *Мечиш?*. *Месзутow*; Збараж; **1463** < антр. Мечит. *Мечислав*; Вл.; **1946** < антр. Мечислав. Пор., *Мецевскій*; Прилуцький пов.; **1799–1801**. *Мечиславовъ-Борятинскій*; Луцький у.; **1911**. *Мечислав-Питовскій*; Луцький у.; **1911**.

***Міль** < псл. *miľ* — милий < іє. **meil* — ладний, м'який, пов'язане з **mei-g* — м'який, мирний (ЕСУМ, ІІІ, 460; Ф ІІ, 622). Композити: *Milohost*, *Miloslav*, *Dobromil* (Sv., 79). Ойконімія: *Милашенкове*; Пл.; **1904** < антр. Милашенко. *Милів*; Тр.; **1946**. *Милів*; См.; **1946** < антр. Мил. *Милодановы*, Кобеляцький у.; **1904** < антр. Милодан. *Милорадове*; Пл.; **1904** < антр. Милорад. *Милостів*; Рв.; **1577** < антр. Милість. *Милочевъ*; Овруч; **1600** < антр. Милок//Милок. *Мулсеw*; Брацлавське воєводство; **1606** < антр. Милцьо. *Миляновъ*; Волинь; **1606** < антр. Милян. *Миляшевъ*; Луцький у.; **1911** < антр. Миляш. *Мильченковъ*; Зінківський у.; **1904** < антр. Мильченко. *Milanow*; Поділля; **1502** < антр. Милян. *Miłostaw*; Київська земля; *кін.XVI ст.* < антр. Милослав. *Миленичі*; Любар; **1721** < миленичі < антр. Милен(ич). *Miłowice*; Олика; **1571** < миловичі < антр. Мил(ович). *Милославичи*; Київ — на Дніпрі; **1300** < милославичі < антр. Милослав(ич). *Милошовичі*; Льв.; **1443** < милошовичі < антр. Милош(ович). *Миляновичі*; Вл.; **1404** < миляновичі < антр. Милян(ович). *Милятичі*; Льв.; **1446** < милятичі < антр. Милят(ич). *Мильчичі*; Судова Вишня; **1425** < мильчичі < антр. Мильч(ич). *Миленина*; Херсонський у.; **1917** < антр. Милена. *Милотинъ*; Луцьк — Волинь; **1596** < антр. Милота. *Милушин*; Вл.; **1946**. *Милушине*; См.; **1946** < антр. Милуша//Милуха. *Милятин*; Вл.; **1547**.

Милятин; Льв.; 1593. *Милятин*; Рв.; 1946. *Милятин*; Рв.; 1464. *Милятин Новий*; Льв.; XVII–XVIII ст. *Милятин Старий*; Льв.; 1431. *Milatyn*; Київ — Бердичів; 1618 < антр. Милята. Пор., *Мільно*; Золочів — Броди; 1617. *Милевскаго*; Новоградволинський; 1911. *Миловской*; Прилуцький пов.; 1799–1801. *Милушковской*; Миргородський пов.; 1787. *Мильнівський*; Тр.; 1946. *Мильськ*; Вл.; 1150. *Мыльскъ Новый*; Рівне; 1765–1791.

**Міръ* < псл. *mīrъ* — мир, згода < іе. * *mei-(mi-)* — ласкавий, милий (ЕСУМ III, 463; Ф II, 626). Композити: *Bolemir*, *Vojmir* (Sv, 79–81). Ойконімія: *Миргородцевъ*; Гадяцький у; 1904 < антр. Миргородець. *Мирів*; Льв.; 1494 < антр. Мир. *Мирків*; Вл.; 1449 < антр. Мирко. *Миркотановъ*; Роменський у; 1904 < антр. Миркотан. *Мирновъ*; Володимирволинський у; 1911 < антр. Мирн(ий). *Мирковичі*; Луцький пов.; 1545 < мирковичі < антр. Мирк(ович). *Мировичі*; Вл.; 1478 < мировичі < антр. Мир(ович). *Mircznycze*; Поділля; 1469 < мирчничі < антр. Мирчн(ич). *Мірча*; Жт.; 1778 < антр. Мирець. *Lubomir*; Київська земля; 1622 < антр. Любомир. *Тумир*; І-Фр.; 1443 < антр. Тумир. *Ушомир*; Жт., XVI ст. < антр. Ушомир. *Хотимир*; І-Фр.; 1443. *Хутомир*; Вл.; 1946 < антр. Хотимир. *Мирин*; Вл.; 1587 < антр. Мира. *Миротин*; Од.; 1946. *Миротин*; Рв.; 1569 < антр. Мирота. *Мирутин*; Хм.; 1583 < антр. Мирута. Пор., *Мирна Долина*; Дц.; 2011. *Мирная*; Новоградволинський у; 1911. *Мирне* \ *Мирний* (ще 47 аналогічних назв). *Мирлобне*; Зп.; 1946. *Мирлобне*; Хм.; 2011. *Мирахівська*; 1770. *Миргородскіе*; Кобеляцький у; 1904. *Миргородскій*; Лубенський у; 1904. *Миринская-Рудка*; Ковельський; 1911. *Мировской (или Крисковской)*; Новгород-Сіверський пов.; 1799–1801. *Мироновскій Разумовскаго*; Роменський пов.; 1799–1801. *Миропільське*; См.; 2011. *Мирславське*; Кв.; 1151. *Мироцьке*; Кв.; 1765–1791. *Мирське*; Вр.; 1946. *Мирське*; Зп.; 1946. *Мирський*; См.; 1946.

**Myslъ* < псл. *myslъ* < іе. **mtn* — думати (ЕСУМ III, 466; Ф III, 25). Композити: *Myslibor*, *Krasomysl* (Sv, 81). Ойконімія: *Мислів*; І-Фр.; 1649. *Мислова*; Тр.; 1629. *Мислова*; Хм.; 2011 < антр. Мисел// Мисло. *Мишлятичі*; Льв.; 1442 < Мишлятичі < антр. Ми(с)шлят(ич). *Добромишль*; Тр.; 1893. *Дрогомишль*; Льв.; 1497 < антр. Добромисл. *Здомишель*; Вл.; 1405 < антр. Здомисл. *Іваномисль*; Вл.; 1946 < антр. Іваномисл. *Перемисьель*; Хм.; 1455 < антр. Перемисл. *Радомишль*; Вл.; 1545. *Радомишль*; 1150 < антр. Радомисл. *Мыслингъ*; Луцький пов.;

1545 < антр. Мисла. *Мислятин*; Хм.; **1543** < антр. Мислята. Пор., *Мыслинского*; Ананївський у.; **1917**.

***Могь** // Мерь < псл. тогь / тегь — смерть, пошесть < псл. * mer-ti < іє. * mor- / mer — смерть, мерти (ЕСУМ III, 510–511; Ф II, 651). Композити: Morzysław (Sv, 95). Ойконімія: *Moranicze*; Яворів; **1470** < мораничі < антр. Моран(ич). *Морислав*; Зп.; **1946** < антр. Морислав. *Moratin*; Белз; **1578** < антр. Мората. *Морулинъ*; Київ — Черкаси; XVI ст. < антр. Морула. *Моршин*; Льв.; **1482** < антр. Морша. *Мориново*; Одеський у.; **1917** < антр. Морин. Пор., *Морівськ*; Чрг.; **1154**.

***Муть** < псл. *maṭiti — мутити, ітератив до *męsti (*<meṭti) (ЕСУМ III, 541–542; Ф III, 18). Mutimir, Mutičir (Sv, 81). Композити: Mutimir, Mutičir (Sv, 81). Ойконімія: *Мутичів*; Чрг.; **1765** < антр. Мутич. *Мутижиръ*; Кв., **1162** < антр. Мутижир. *Мутин*; См.; *XVII ст.* < антр. Мута. Пор., *Мутишинская*; Київ; **1517**. *Мутковскихъ*; Єлисаветградський у.; **1917**.

***Мьпъ** < псл. mьnęti — думати, гадати, знати < іє. * men — думати, мислити (ЕСУМ III, 490; Ф II, 633). Композити: Mnislav, Mnetěch (Sv, 95). Ойконімія: *Мніхів*; Київська округа; **1917** < антр. Мніх. *Мньов*; Чрг., *XVI ст.* < антр. Мень. *Мнишин*; Рв.; **1569** < антр. Мниха.

***Мьсть** < псл. mьstiti — мстити < іє. *meit(h) — змінювати (ЕСУМ III, 528–529; Ф II, 608). Композити: Mstibor, Mstislav, Bohumasta (Sv, 81). Ойконімія: *Мистичі*; Льв.; **1462** < мистичі < антр. Мист(ич). *Мьстиславль*; **1147** < антр. Мстислав. *Мстишин*; Вл.; **1547**. *Мстишин Малий*; Вл.; **1946**. *Мстишинъ*; Луцький у.; **1911** < антр. Мстиха. *Імстичово*; Зк.; **1400** < антр. Імст(ич). Пор., *Мстибоговъ*, Білорусь, **1475**.

Виокремлено 34 корені (*Ver // Br(a), *Byt, *Vlag, *Blud, *Voh, *Voh, *Vor, *Vrat, *Vud, *Vuj, *Godъ, *Gostъ, *Deręъ, *Dъlъ, *Dъdъ, *Dobгъ, *Domъ, *Dorgъ, *Kaṅja, *Kraјъ, *Krasъ, *Kryvъ, *Kvasъ, *Kvitъ, *Maлъ, *Mana, *Meть // Meсъ, *Mіlъ, *Mігъ, *Myslъ, *Mogъ // Merъ, *Mutъ, *Mьпъ, *Mьсть), які засвідчені і в слов'янській антропонімії, і в архаїчній ойконімії України. Усі вони є складовими композитних спільнослов'янських імен. Виокремлені власні назви людей із архаїчних типів ойконімії України поповнили загальнослов'янський антропонімікон.

Список використаної літератури

1. Купчинский О. А. Древнейшие славянские топонимические типы и некоторые вопросы расселения восточных славян/ О. А. Купчинский // Славянские древности: Этногенез, материальная культура Древней Руси: Сб. науч. тр. — К.: Наукова думка, 1980. — С. 45–72.
2. Попов А. И. Следы времен минувших. Из истории географических названий Ленинградской, Псковской и Новгородской областей/ А. И. Попов. — Ленинград: Наука, 1981. — 206 с.

Джерела та їх скорочення

ЕДУАТУ — Електронний довідник. Україна. Адміністративно-територіальний устрій. <http://gska2.rada.gov.ua/pls/z7502/a002>

ЕСУМ — Етимологічний словник української мови : у 7 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. — К. : Наукова думка, 1983. — Т. 1. — 632 с. ; 1985. — Т. 2. — 570 с. ; 1989. — Т. 3. — 648 с. ; 2006. — Т. V. — 704 с.

Ж — Жерела до історії України-Руси / Ком. Археогр. Наук. Т-ва ім. Шевченка. — Львів : Накл. Наук. Т-ва ім. Шевченка, 1895–1900. — Т. 1–3 ; Львів, 1903. — Т. 7.

ЗРКЛУ — Зародження робітничого класу на Україні. Середина XVIII ст. — 1861р.: [зб. док. і мат.] / упоряд. В. П. Баран, М. І. Бутич, І. І. Глизь. — К.: Наукова думка, 1982. — 493 с.

ЛШ — Шематизм гр. кат. духовенства Львівської архієпархії на рік 1931/32. — Львів, 1931. — Річник LXXVI. — 336 с.

Скочилиас — Скочилиас І. Генеральні візитації Київської унійної метрополії XVII–XVIII століть. Львівсько-Галицько-Кам'янецька єпархія. Т.2: Протоколи генеральних візитацій. — Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2004. — 512с.

Ф. — Фасмер М. Этимологический словарь русского языка : в 4 т. / Макс Фасмер. — М. : Прогресс, 1986. — Т. 1. — 573 с. ; 1986. — Т. 2. — 671 с. ; 1987. — Т. 3. — 830 с. ; 1987. — Т. 4. — 860 с.

ЦДІАЛ — Центральний державний історичний архів України у Львові.

ЭССЯ — Этимологический словарь славянских языков : Праслав. лекс. фонд / под. ред. О. Н. Трубачева. — М., 1974–2005. — Вып. 1–32.

AGZ — Akta Grodzkie i Ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie / wyd. L. Tatomin, F. X. Liske, A. Prochaska. — Lwów: Nakł. T-wa Naukowego, 1865–1935. — Т. 1–20.

Mal. — Malec M. Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych / M. Malec // Pracy onomastyczne. — Warszawa, 1971. — № 17. — 186 s.

SORG — Special orts repertorium vom Galizien. Neubearbeitung auf Grund der Ergebnisse der Volkszählung von 31 Dezember 1890. — Wien : A. Hölder, 1893. — 816 s.

SSNO — Słownik staropolskich nazw osobowych/ pod red. W. Taszyckiego. — Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk, 1965–1978. — Т. I–V.

Sv. — Svoboda J. Staročeská osobní jména a paře rějmenň / J. Svoboda. — Praha, 1964. — 320 s.

ŽDz — Źródła dziejowe. — Warszawa : Skład główny w księgarni Gebethnera i Wolffa, 1877–1894. — Т. 5–22.

Курчинская З. О.

кандидат филологических наук

доцент кафедры украинского языка

Львовского национального университета им. И. Франко

e-mail: kurchyńska@gmail.com

ДЕАНТРОПОНИМНАЯ АРХАИЧЕСКАЯ ОЙКОНИМИЯ УКРАИНЫ: ОТКОМПОЗИТЫ

Резюме

*Статья посвящена анализу откомпозиционной ойконимии Украины, которая представлена в основном несколькими общеславянскими типами (посессивные названия (на *-jъ-, *-inъ, *-ovъ/-evъ), патронимные названия (на *-itji), родовые названия (на *-i)). Выделение антропонимов с архаической ойконимии — методически сложное задание. Антропонимный материал, скрытый в ойконимии, свидетельствует о древности таких онимных образований, общем славянском происхождении большинства из них, о цельности славянской тенденции в формировании онимов, о единстве ареалов не только ойконимии, но и антропонимии.*

Ключевые слова: *деантропонимная ойконимия, общеславянские типы ойконимов, откомпозиенты, антропонимия.*

Kupchynska Z.

Ph.D., Associate Professor

The Ukrainian-language department

Ivan Franko National University of Lviv

e-mail: kupchynska@gmail.com

DEANTHROPONYMIC ARCHAIC PLACE NAMES OF UKRAIN: DECOMPOSITES

Abstract

The article dwells on the analysis of the ukrainian place names which derived from anthroponyms are sequently represented mainly by several All-Slavonic types (possesive names (-jъ-, *-inъ, *ovъ/-evъ), patronymic names (*-itji), defamily names (*-i). Selection of the old anthroponyms from archaic place names is a difficult methodical task. Anthroponymic material hidden in place names indicates of the facts that such name-formations are old, most of them are of the common Slavonic origin, All-Slavonic tendencies in name-formation, common areas of both place names and anthroponyms.*

Key words: *deanthroponymic place names, All-Slavonic types of place names, decomposites, anthroponymy.*

Надійшла до редакції 08.06.2015

УДК 811.161.2'373.21

Г. І. Лазаренко

*асистент кафедри української філології і культури
Донецького національного університету (м. Вінниця)*

e-mail: g.lazaren@yandex.ua

ОСОБЛИВОСТІ НАЙМЕНУВАННЯ ПРАВОСЛАВНИХ ХРАМІВ ДОНЕЧЧИНИ

У статті досліджуються особливості розвитку еклезіонімної системи Донеччини. Аналізуються мотиви номінації та процес утворення назв православних храмів цього регіону. Пропонуються класифікації еклезіонімів за характером агіоантропонімного, еортонімного та іконімного компонента. Вивчаються структурно-семантичні типи еклезіонімів.

Ключові слова: *еклезіонімна система, еклезіонім, агіоантропонім, еортонім, іконім.*